

Wolken heggen / Cloud Hedges

Van Engelse oorsprong naar toepassingsmogelijkheden in Nederland

Engeland:

- Landschap met geknipte heggen langs percelen en wegen: deze zgn. Celtic fields bestaan vaak uit doornige inheemse struiken, bedoeld als veekering. Maar daarnaast zijn ze ook vluchtplaats voor jachtwild en broedplek voor vele vogelsoorten.

- Cottage tuinen hebben vaak in wolken geknipte hagen rond de tuin als afscheiding. Ook om wilde dieren tegen te houden, maar ook om privacy te creëren waar gewenst en 'kijkgaten' te behouden waar je dat wilt. Variaties tussen zeer intensief geknipt tot vrij ruige heggen, die om de 2 jaar in vorm worden geknipt.

In Engeland is het cloud hedging tot een ware kunst verheven. De tuinkunst staat daar op een hoger plan m.b.t. toepassing van plantensortiment en diverse snoeimethodes. In Nederland vinden we deze intensieve, drukke cloudsnoei meestal te overdreven.

Nederland

Nog weinig in cultuur, vooral in het gooi toegepast in post moderne tuinen met in wolken geknipte vormen van vnl. laurierkers (*Prunus laurocerasus* sp.) en ook palmboompjes (*Buxus sempervirens*) of *Ilex crenata* soorten. De geknipte vormen zijn dus vaak het hele jaar groenblijvend en erg strak geknipt. Ze versterken de organisch vormgegeven tuinen in de derde dimensie. De wolkensoever is veel minder druk en meer op zijn Nederlands 'strak' geknipt.

Wolkensnoei is een mooie manier om een functionele afscheiding te combineren met ecologische doelen als hot spot (nestruimte), refugium (vluchtplek), corridor (migratiezone voor kleine dieren en insecten), waardplant (geboorteplek voor vlinders/insecten) en voedselplant (bessen, nectar).

Wil je veel meer ruimte voor natuur maken met wolkensoever, dan gebruik je een mix van doornige en deels groenblijvende inheemse struiken, die verspreid over het seizoen bloeien en in de winter besvruchten dragen.

Deze wolkensoever kun je binnen een strook van 1,50 m' in toom houden en bijv. tussen 0,80 m' en 2,00 m' hoog laten worden. Je kijkt bij het knippen niet naar de individuele struik, maar beschouwt de wolkensoever als één organisme, waar je de heg laag houdt waar je door wilt kunnen kijken en hoog waar je wind of inkijk wilt tegenhouden. Als je die hoog en laag plekken in de heg op een organische manier naar elkaar toe knipt, ontstaat er een prachtige golvende wolkensoever met het hele jaar door bloei en bessen en altijd veel dieren die het gebruiken als toevluchtsoord.

Voorbeelden zijn er nog niet veel in Nederland. Wij zijn gewend alles vierkant te knippen, met als nadeel dat je dan vaker moet knippen om de paden takvrij te kunnen houden. Bovendien worden hagen van onderen kaal als je ze verticaal knipt; dit door gebrek aan licht en door de altijd sterkere groei boven in de struiken.

In het Wethouder van Dronkelaarsplein in Almelo doen we in samenwerking met de gemeente Almelo een poging tot wolken snoei met de laurierkers groepen: De randen schuin naar boven vanaf het maaiveld wegnippen, onder de bomen laag houden en waar geen bomen staan in het midden wat hoger laten groeien.

1x per jaar deze wolken snoei uitvoeren nadat deze laurierkers is uitgebloeid of wat later in de tijd rond half juni. De rozen die er in staan gaan dan in die snoei ook mee en zullen daarna tot ver in het najaar boven de laurier uit in bloei staan. 's Winters geven die rozen een mooie aanblik met hun rode bottels. Het mooie van deze knipmethode is dat door op het juiste tijdstip te snoeien je ook veel meer bloei krijgt dan door 2x per jaar alles vierkant te knippen.

Voor de afscheiding in het Hagenpark met het nieuwe zorggebouw van ZorgAccent zou een gemengde bosplantsoen heg ook een prachtige begrenzing zijn van het natuur- en milieu educatieve Doepark.

De haaglijn zou dan organisch op de grens van park en terrein van ZorgAccent geplaatst moeten worden, doorlopend over het fietspad bij de entree langs de Doepark boomgaard.

De samenstelling van de heg zou kunnen zijn:

- 30% Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) witte bloem, rode vrucht
- 20% Sleedoorn (*Prunus spinosa*) witte bloem, blauwe vrucht
- 20% Eglantier (*Rosa rubiginosa*) roze bloem, rode vrucht
- 20% Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*) witte bloem, zwarte vrucht
- 10% Scherpe hulst (*Ilex aquifolium*) witte bloem, rode vrucht

Aanleg en Beheer:

Organische vormgegeven plantstrook van 1.50 meter breed uitzetten, met vier rijen van bovenstaand bosplantsoen individueel gemengd door elkaar planten. Vanuit het midden van de strook de rijen 30 cm uit elkaar planten /30 | 30 | 30 | 30 | 30\ .

De wolken snoei begint pas na 2 jaar. Eerst moet de heg na aanplant op 50 cm teruggeknipt worden, zodat deze goed aanslaat en eerst vanonder uit goed dichtgroeit en uitstoelt.

Elk jaar snoei je de heg half juni, zodat direct na snoei het St.Jans-lot weer uitloopt, en zo het natuurlijke karakter van de heg zo veel mogelijk jaarrond in stand gehouden blijft.

Het jaarrond is dan een in wolkenvorm 1x per jaar gesnoeide heg, met een meer losse takkenstructuur dan de strakke knipvormen die in de tuinkunst gebruikt wordt. Daarmee sluit het karakter van de heg goed aan op het park en waarschijnlijk ook op de sfeer en vormgeving van de tuin rond het ZorgAccent gebouw.

Samengevat mijn voorstel voor de openbare ruimte is niet die heel strak geknipte wolken, maar wel dat speelse principe van wolken snoei aanhouden:

- **Hoog waar je iets uit het zicht wilt hebben en laag waar een doorkijk/doorzicht gehandhaafd moet blijven. En dat elk wel consequent volhouden.**
- **Gemengde heggen van inheemse, doornige struiken, waar veel verblijf- en voedselruimte is te vinden voor o.a. vogels, egels, enz.**
- **De snoei niet vaker dan 1x per jaar rond half juni (voor het St. Jan's lot). Frequentie en tijdstip van knippen is ook een beetje afhankelijk van het toegepaste sortiment. Bijv. bij alleen laurierkers die je goed gesloten wilt hebben als 'Cloud' zou je naar 2x snoeien kunnen gaan: direct eind april na de bloei en bijv. begin augustus nog een keer, zodat de heg net wel weer voor de winter wat vers in het blad komt)**
- **Waar mogelijk langs die hagen de kruidenlaag meer tot bloei laten komen. In ieder geval geen kantjes steken of andere netheidsbenaderingen. Dit is meer een algemeen principe om meer ruimte te bieden aan inheemse kruidengroei in de stad. O.a. om een habitat te verkrijgen van de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups en mogelijk andere plagen.**
- **Uiteindelijk streefbeeld van cloud-hedging in Nederland is wat mij betreft de natuurlijke bosrand: van struweel naar kruiden naar kort gemaaid grasveld (zoom/mantel vegetatie)**

